Nuummi, Ilulissani Qaanaamilu tikiulluni suliaqarneq

Martin Binachon, Rachael Lorna Johnstone & Jonathan Wood, University of Akureyri

Ullutsinni nunasiaateqartarneq Kalaallinit qanoq misigineqartarpa? Kalaallit Nunaat qanoq isiornikkut nunasiaataajunnaarsinnaava? Inughuit sineriammeersunit tamanna allatut atungarivaat? Saammaasseqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitaq Kalaallit unaata nunasiaataajunnaarnissaanut qanoq sunniuteqarpa? Isumalluutinut suliaqarnermi aaliagiinissamut Kalaallit isumaat tusaaneqartarpat?

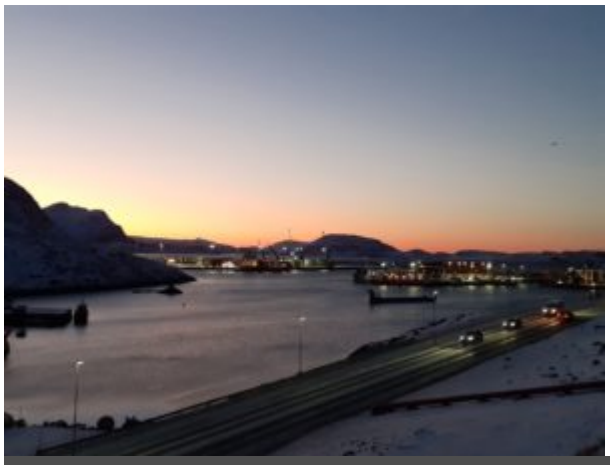
Apeqqutit tamakku Martin Binachon, Rachael lorna Johnstone aamma Jonathan Wood oktoberarimi novembarimilu 2021 Kalaallit Nunaannut tikiullutik suliaqarnerminni apeqqutigisaata ilagivaat. Akureyri Universitet-ianiit paasisassarsiortut pingasut Kalaallit 18 apersorpaat 20-llu missaat oqaloqatigalunikkit. Nuuk Nordisk Festival & Reflecting Nuuk Nordic side-event aamma peqataaffigivaat. Rachael Greenland Science Week-imi saqqummiivoq, Kalaallit Nunaanni paasisassarsiorneq ilinniartitaanerlu nunasiaajunnaarsitsineq eqqartorluniuk paasisimasallillu oqallitsinneqarnerani “Making Science Matter: but How?” peqataalluni. Martin aamma Qaanaami radio-kkut aallakaatitassiami apersorneqarportaaq, paasisassarsiornermi ilisimalersimasani eqqartorlunigit.

Nuuk

Rachael presenting at the Greenland Science Week © Emil Stach, Arctic Hub 2021

Sunrise in Nuuk

Opening of Nuuk Nordic Festival

Martin Nuummut, Ilulissanut aamma Qaanaamut tikeraarpoq Kalaallit Inughuit

apersoriartorlugit Avannaani nunasiaataaneq qanoq isumaqarfigineqarnersoq ullumikkumullu sunniutai qanoq innersut. Silarlunnera peqqutaalluni angalaniarneq ajornarpoq tamassumalu erseqqissaannarpaa Qaanaaq sineriammiit qanoq avanngasitsigisoq. Martin tikiulluni suliaqarnermini tikitami inussiarnerneranit, eqeersimaartuunerannit, tikilluaqqusineranillu kiisalu kultur-ertik pillugu oqaluttuassaminnillu ammanerannit attortippoq. Sammisaq pillugu paasiniaareernikuungami, ilisimalersimasani najungaqartut namminneq oqaasinnguinissaanut sanilliusserusuppoq. Paasisassarsiornerani inatsisitigut politik-ikkullu Inughuit kitaamiunit 'kinguarsimanerusutut' nunasiaatilinniit pineqartarsimanerat erserpoq. Isumasiuut taanna atorlugu Inughuit politikkikkut pissaaneqannginnissaat utoqqatsissutigineqarluni ullumikkumut suli atuuttumik.

Ataatsimut isingalugu isummersortunik oqaluttuartunillu Martin paasisassarsiornermini ilisimalersimasai uppernarsineqarput. Oqaluttuat tamakku Martin teori-liaanut miserratissaanngitsumik paasisitsipput. Erseqqissaapput nunat allamiunik Inughuit tukkortuunerat atornerlullugu eqqunngittumik pineqartarsimasut, tillingarfigitillutillu. Aammattaaq ersersippaat Kalaallit Nunaanni Inughuit sinnerlugit aaliangiisoqartarnera, aammattaaq kinaassusersiortumik inisseereertartut. Tamanna Inghuit oqaasiannut kulturiannullu ulorianartorsiortitsivoq. Taamaakkaluartoq Inughuit nammineerlutik nunaqqatigiinnertik inerisartuartarpaat. "Taamaammat Inughuit tusaaneqartariaqarput; akisussaaffiit aaliagiisinnaatitaanerlu utertinneqartariaqarput," Martin oqaaseqarpoq.

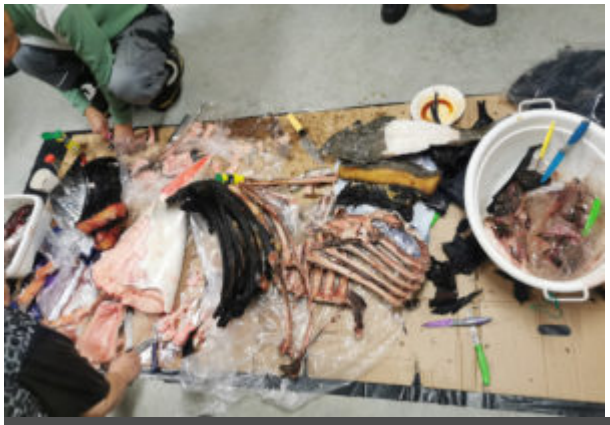
Nittartagarput takuuk: Avanersuarmi nunasiaataasimaneq ullukkumullu

Qaanaaq

House with a drying sealskin

A kaffemik in Qaanaaq

Qaanaaq

Saammaateqatigiinnissamut isumalioqatigiissitaq pillugu Rachael Kalaallit apersorpai. Tusarusuppaa suliap ingerlanneqarnera nunasiaataajunnaarnissamullu periusissat kalaallinit qanoq isummerfigineqarnersut. Paasilertorpaalu amerlanernit isumaq iluaringaluarlugu sunniutissaali killeqarsorineqartoq. Isumalioqatigiissitap innersuutai inuit

akornanni oqallisigineqarpallaanngillat – politikkikkut, ilinniarnertuunngorniarfinni, aatsitassarsiornermi aaliagiisussanit, inatsisitigulluunniit. Naamittaaq Siunnersuisoqatigiinnit imaluunnit Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitaq aqqutingalungu. Saammaateqatigiinnissamut isumalioqatigiissitaq aningaasakilliorneq peqqutaalluni suliassat tamakkiisumik naammassisinnaanngilai, sumiiffiillu tamakkerlungit tikissinnaanangit. Qallunaat Nunaat aamma suleqatigineqanngilaq, naak nunani allani isumalioqatigiissitat suleqatigiittaraluartut, malitsigisaanik Kalaallinut siunertaa nalornissutigineqalerluni. Isumalioqatigiissitami ilaasortat assigiinngitsunik siunniussaqarput ukiullu ingerlanerani ilaasortat nikerarlutik. Isumalioqatigiissitap piunerani naalakkersuisut allanngorput, taakkuninngalu suliaq taperserneqarani annerusumillu qisuariarfigineqarani. Rachael isumaqarpoq Isumalioqatigiissitaq tassaasoq "Periarfissatsialak arajutsisaq" kisiannili alloriarneq pingaarutilik. "Tassaavoq Saammaateqatigiinnissamut nalunaarusiaq. Saammaateqatigiinnissaq ukiorpassuarni kinguaariinnilu tulliuttuni anguniangassaavoq. Imaalluarsinnaasoq siunissami isumasioqatigiissiamik nutaamik pilersitsisoqariataannaasoq, tamatumuuna Qallunaat toqqaannartumik peqataatillugit," Rachael oqaaseqarpoq. Rachael paasisassarsiornera Truth and Reconciliation in the Nordic countries attuumassuteqarpoq Norge, Sverige aamma Finland namminneq isumalioqatigiissitamik pilersitsinikuummata, Saamit allallu ikinnerussuteqartut nunasiaataanerat paasiniaaffigissallungu.

Nittartagarput takuuk: Saammaateqatigiinnissamut isumalioqatigiissitaq: namminersulivinnissammut siuariaatissaq?

Qajaq at the colonial harbour

Theatre play "Arnarulunnguaq" ©Dida G. Heilmann

Mural by Inuk Hojgård ©Alyne Elizabeth Delaney

Maatalii Aneraq Okalik and Tukumminngiaq Nykjær Olsen, Inuit Day Celebration at ICC Greenland

Jonathan Nuummiiginnarpoq paasisassarsiornera inatsisiliornermut politikkumullu tunngammata. Jonathan Kalaallit oqaloqatigisami ammasuunerat nuannaarutigivaa.

Ajornartorsiutit naliginnaanerusut tusarpai, soorlu suliffeqarfinni siunnersuisumik sinniisussaqannginneq. Kisiannittaaq naalakkersuisut siunnersueriaatsit arlallit atuutilersimagaat Kalaallillu Nunaanni ingerlanniaraluarsimallugit. Covid aningaasaqarnermullu missingersuutit killeqarneri aporfiullutik siunniussat piviusunngortikkuminaapput. Tupaallaatigivaa Kalaallit nunat akornginni inatsisit kiisalu nunani kippasinnerusuni periutsit killilersuutiginangit periuseqarmata. Akerlianilli nunat kippasinnerusut isumassarsiaat ingerlatseriaasiallu sumiiffimminnut, najungaqartunut, kultur taavalu ileqquminnut naleqqussarsinnaammassik.

Nittartagarput takuuk: Kalaallit Nunaanni isumalluutinit ineriartortitsinissamut inuiaqatigiinni akuersaartunik ujaasineq

Nuuk

Concert of "Images of the North" ©Dida G. Heilmann

Martin and Jonathan enjoying mattak, dried whale jerky and whale soup

Nuuk's harbour

"Atuakkaniit paasissutissat killeqarsinnaasarmata," Rachael oqarpoq. "Kalaallit tusaasariaqarpagut nunasiaataaneq, qanga ullumikkutulli, inuiaqatigiinnut qanoq sunniuteqarnersoq paasissagutsingut." Ilanngullugu oqaatigivaa ilisimasat ilisimasorisallu Kalaallit Nunaannut tunngasut atuinnassagutsingit, "nammineerluta nunasiaatilittut pissusilersussagatta, nipangersaanginnarluta namminerlu oqaluttuarisaanerat aqullugu."
2009 kingorna Namminersorneq atuutilermat Kalaallit Nunaat akisussaaffinnik ingerlatsilernikuuvoq. Naalagaaffiup inatsisitigut aqunneqarneranut ataatsimiitsitaliamik allaqqitassiamik pilersitsisoqarnikuuvoq. Nunasiaataajunnaarnissamut iliuusissat periusissallu amerlapput. Pingaarnerpaajuvorli Kalaallit siunissartik nammineq aaliagissammassuk.

—

Martin aamma Jonathan's najuullutik suliaqarnerat University of Akureyri Research Fund

taperserneqarpoq. Rachael’s najuulluni suliaqarnera University of Greenland taperserneqarpoq.

Nutserisoq: René Sivertsen